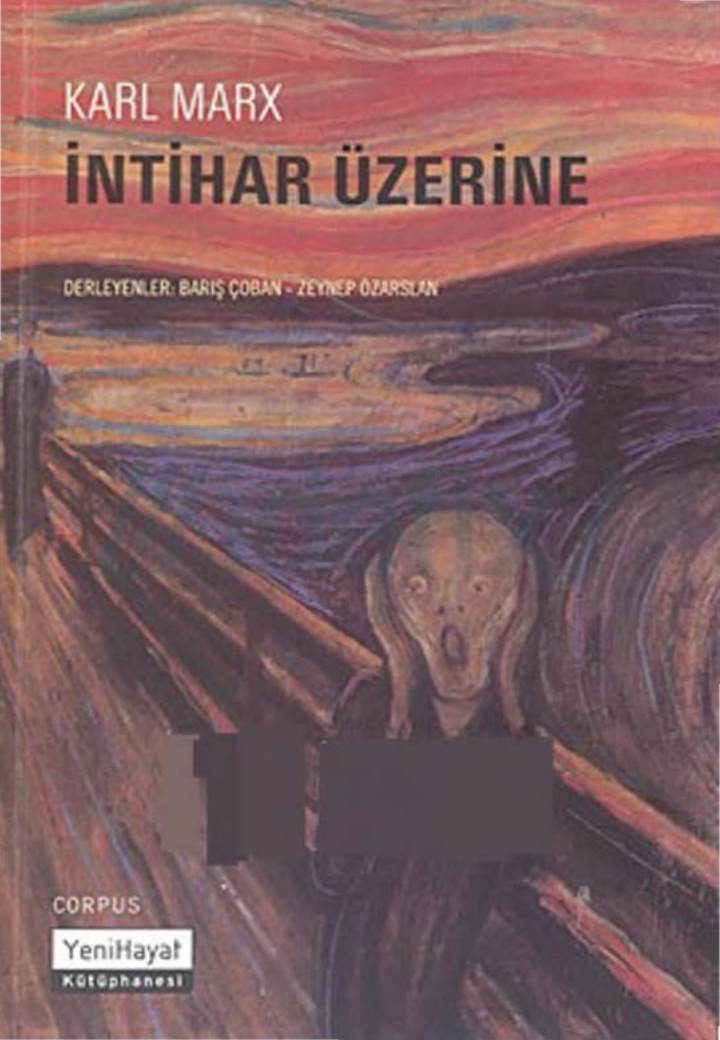
KARL MARX

İNTİHAR ÜZERİNE

DERLEYENLER: BARIŞ ÇOBAN - ZEYNEP ÖZARSLAN

CORPUS

Yeni Hayat Kütüphanesi

Karl Marx

İntihar Üzerine

Derleyenler ve Çevirenler
Barış Çoban
Zeynep Özarslan

YeniHayat
Kütüphanesi

©Yenihayat Kütüphanesi

1. Basım, Mayıs 2006
Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının
yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yayın Yönetmeni: Barış Çoban
Kapak: Murat Celep, Deney Tasarım
Teknik Koordinasyon: H. Murat Şermet

ISBN: 975-6398-21-3

Ofset Ön Hazırlık: Yeni Hayat Yayıncılık
Montaj, Baskı ve Cilt:
Can Matbaacılık (Davutpaşa Cad. İpek İş Merkezi Kat:3 No:4 Topkapı/IST.)
Tel: 0212 613 10 77

YENİHAYAT YAYINCILIK TANITIM ORG. VE TİC. LTD.ŞTİ.
İstiklal Cad. Ayhan Işık Sokağı 34/4 Beyoğlu - ISTANBUL
Telefon: 0212 245 66 91-92-93
İnternet: http://www.yenihayatyayinevi.com
E-posta: bilgi@yenihayatyayinevi.com

İçindekiler

Peuchet:
İntihar Üzerine-Karl Marx 7

Alışılmadık Marx-Michael Löwy 37

Marx İntihar Üzerine :
İnsan İlişkileri Üzerine Yeni Yaklaşımlar-Charles Herr 44

Marx Yabancılaşma Üzerine-Abbie Bakan 52

Marx İntihar Üzerine-Alex Dennis 57

Karl Marx, Almanya'da Bir Terörist Olarak
Tutuklanmama Neden Oldu-Tarık Ali 60

Toplum ve İntihar-Barış Çoban 64

Toplumsal Muhalefet Biçimi Olarak İntihar-Barış Çoban 81

Peuchet: İntihar Üzerine

Karl Marx

Fransız toplum eleştirisi, sadece belli sınıfların ilişkilerinde değil, tüm modern ilişki alanlarında ve biçimlerinde yaşanan (modern yaşamın) çelişkileri ve yapaylıkları, kısmen de olsa ortaya koyma becerisine sahiptir. Bunu, Fransızlara özgü yaşam coşkusunu, bakışlarının zenginliğini, ince zekalarını, cesur yaratıcı ruhlarını açıkça anlatarak yapmıştır. Fransızların toplum eleştirisindeki üstünlükleri hakkında fikir sahibi olmak için, mesela, kendi dönemlerindeki insan ilişkileri üzerine çalışan Owen'ın ve Fourier'ın eleştirel yazılarını karşılaştırın. Toplumsal koşulları eleştirel bir şekilde sunanlar yalnızca Fransız 'sosyalist' yazarlar değil; aynı zamanda edebiyatın bütün alanlarındaki yazarlar, özellikle de roman ve biyografi yazarlarıdır. Jacques Peuchet'nun "Mémoires tires des Archives de la Police etc." (Polis Arşivlerinden Anılar) adlı, intihar üzerine çalışmasından alıntılarla, Fransız toplum eleştirisinin bir örneğini ele alacağım. Bu alıntılar, sadece proleterler için biraz ekmek ve biraz eğitim sağlama sorunu ile ilgilenen ve sadece işçilerin toplumun şu anki durumu yüzünden sıkıntı çektiğini düşünen aksi takdirde, şu an varolan dünyanın varolması muhtemel dünyalar içinde en iyisi olduğunu savunan hayırsever burjuva düşüncesinin dayanaklarını gösterebilir.

Jacques Peuchet gibi, 1789'dan beri sayısız ayaklanmayı tecrübe etmiş olan, ama günümüzde artık neredeyse soyları tükenmiş, hayli yaşlı birçok Fransız yüksek devlet memurunun siyasi deneyimleri sayesinde, sayısız hayalkı-

*1845 yılında yazıldı. 1846 yılında Gesellschaftsspiegel'de yayınlandı.

rıklıkları, coşkular, anayasalar, hükümdarlar, yenilgiler ve zaferler, varolan mülkiyet, aile ve diğer kişisel ilişkiler, yani kısacası özel yaşam eleştirisi hayat bulur.

Jacques Peuchet (doğumu 1760) edebiyattan tıbba, tıptan hukuka, hukuktan yönetim ve polis şefliğine dek ilerlemiştir. Peuchet, Devrim'den önce, çoğunlukla ekonomi politik ve yönetim sorunları ile ilgileniyordu ve Abbé Morellet ile Dictionnaire du commerce (Ticaret Sözlüğü) üzerinde çalışıyordu, ancak ne var ki bu sözlüğün sadece tanıtım yazısı yayınlandı. Peuchet, yalnızca kısa bir dönem için Fransız devriminin taraftarlarından biriydi; kralcı partiye döndükten sonra, bir dönem Gazette de France'ın editörlüğünü üstlendi ve sonrasında kötü bir üne sahip olan kralcı Mercure [gazetesinin] editörlüğünü Mallet du Pan'dan devraldı. Yine de, devrim boyunca akıllıca bir yol izledi, bir dönem baskı gördü, bir dönem de Emniyet ve İdare Teşkilatı'nda çalıştı. 1800 yılında bastığı Géographie commerçante [Ticaret Coğrafyası]nın 5. cildi ile, Birinci Konsül Bonaparte'ın dikkatini çekti ve Conseil de commerce et des arts üyeliğine atandı. Sonraki yıllarda, François de Neufchâteau Bakanlığı'nda yönetimde daha yüksek bir mevkiye getirildi. 1814'de Restorasyon onu tüm görevlerinden aldı. 100 günlük bu sürede inzivaya çekildi. Bourbonların Restorasyonunda ise, Paris polis merkezinde, 1827'ye dek süren arşiv sorumluluğu görevine getirildi. Peuchet'nun, hem doğrudan hem de bir yazar olarak, Kurucu Meclis, Konvansiyon, Tribunate ve Restorasyon idaresindeki Millet Meclisinin konuşmacıları üzerinde etkisi vardı. Yukarıda belirtilen Geography of Commerce [Ticaret Coğrafyası] dışında en bilinen, çoğunlukla ekonomi üzerine olan çalışmaları ise Fransa istatistikleridir.

[1] Peuchet, Statistique élémentaire de la France (1807).

Peuchet yaşlandığında, kısmen Paris polis arşivlerinden, kısmen de Emniyet ve İdare Teşkilatı'ndaki uzun pratik deneyimlerinden derlediği anılarını yazdı, ama anılarının ölümünden sonra basılmasını istedi. Böylelikle hiçbir koşulda, yazarlarımız, yüksek meslek sahipleri ve memurlarımızdaki aşırı titizlikten ve kapsamlı bilgiden tamamen yoksun "aceleci" Sosyalistlerden ve Komünistlerden biri olarak değerlendirilmeyecekti.

Şimdi Paris polis merkezinde çalışmış olan arşivcimizin intihar üzerine söylediklerini dinleyelim!

> "Yıllık intihar sayısındaki artış, dün olduğu gibi bugün de olağan kabul edilse de, toplumumuzun kötü örgütlenmesinin bir belirtisi olarak değerlendirilmelidir. Özellikle, sanayinin durgun ve krizde olduğu dönemlerde, kıtlık ve karakış yıllarında, belirtiler salgına dönüşür. Fahişelik ve hırsızlık da aynı ölçülerde artış gösterir. İntiharın en büyük nedeni yoksulluk olmasına rağmen, sanatçılar ve politikacılar kadar aylak zenginler de olmak üzere tüm sınıflarda görülmesi ve intiharı arttıran nedenlerin çeşitliliği, ahlakçıların intihar üzerine yaptıkları tekdüze ve acımasız suçlamalarla alay eder gibidir.
>
> Şu an bilimin zayıf hatta kayıtsız kaldığı verem hastalığı, dostluğun suistimali, ihanete uğramış aşklar, hüsranla sonuçlanan ihtiraslar, ailevi acılar, kaybedilmiş rekabet, tekdüze yaşamın tatminsizliği, bastırılmış coşkular şüphesiz

intihar nedenlerindendir, hele de bunlardan cömertçe nasibini almış kişiler için. Ve yaşam sevgisi, kişiliğin bu enerjik itici gücü de, insanı sıklıkla tiksindirici varoluşuna bir son vermeye sürükler.

En büyük meziyeti basmakalıp sözleri akıllı bir üslupla ifade etmek olan Madame de Stael intiharın doğaya aykırı bir eylem olduğunu ve cesaret göstergesi olarak değerlendirilmemesi gerektiğini göstermeye çalışır; özellikle de, çaresizlikle savaşmanın ona yenilmekten daha değerli olduğunu iddia eder. Bu tür tartışmalar talihsizlikten kahrolmuş ruhları çok az etkiler. Eğer dindar iseler, daha iyi bir dünyayı sabırsızlıkla beklerler, ama eğer hiçbir şeye inanmıyorlarsa, "Hiçliğin" sakinliğini ararlar. Felsefi tiradların onların gözünde hiçbir değeri yoktur ve acıdan kurtuluşun zavallı sığınaklarıdır. Tüm bunların ötesinde, bu kadar sıklıkla başvurulan bir eylemin doğaya aykırı olduğunu iddia etmek talihsizliktir; her gün tanık olduğumuz için, intihar hiçbir şekilde doğaya aykırı değildir. Doğaya aykırı olan hiçbirşey varlık gösteremez. Diğer yandan, Tatarlar kendilerini öldürmediğine göre intiharların çoğunu üreten bizim toplumumuzun doğasıdır. Yani, bütün toplumlarda olaylar aynı şekilde sonuçlanmaz. Toplumumuzu düzeltmek ve daha yüksek bir düzeye çıkarmaya çalışmak için kendimize iti-

raf etmek zorunda olduğumuz şey budur. Cesaret açısından ise, eğer günışığında savaş meydanında ölüme meydan okumak cesurluk olarak değerlendiriliyorsa, hiçbir şey karanlık bir yalnızlık içersinde her tür heyecanın baskısı altında kendisini öldürmeye karar veren birinin de cesaret yoksunu olduğunu kanıtlayamaz. Bu tür tartışmaya açık bir sorun ölenleri aşağılayarak çözümlenemez.

İntihara karşı söylenen herşey aynı düşünce etrafında dönüp durur. İnsanlar intiharı Tanrısal iradenin çiğnenmesi olarak görürler, ama intiharın varlığı kendi başına tanrının çözümlenemez iradesine karşı açık bir protestodur. İnsanlar toplum hakkındaki kendi fikirlerimizi açıklamamıza ya da uygulamaya koymamıza izin vermeden, topluma karşı görevlerimiz hakkında konuşurlar bizimle ve sonuç olarak acıya yenilmek yerine onun üstesinden gelmeyi binlerce kez daha büyük bir meziyet olarak yüceltirler. Öyle bir meziyettir ki bu, neden olduğu manzara kadar üzücüdür. Kısacası, onlar intiharı korkaklığın bir eylemi, yasaya, [topluma] ve insan onuruna karşı bir suç olarak görürler.

Tüm bu lanetlemelere karşın insanlar kendilerini niçin öldürüyorlar? Çünkü çöküntü içindeki insanın damarlarındaki kan beyhude laflar üretmek için zamanları olan soğukkanlı canlılarda olduğu gibi akmaz. İnsan insana bir sır gi-

bi görünür; insan yalnızca suçlanabilir, bilinemez. Tüm Avrupa'ya hükmeden akıldışı kurumların nasıl ulusların kanını ve yaşamını tükettiğini, uygarlaşmış adaletin tehlikeli kararlarını onaylatmak için hapishaneler, cezalandırmalar ve ölüm araçları tarafından etrafının nasıl sıkıca sarıldığını gördüğümüzde; her anlamda sefalete terkedilmiş sınıfların sayısal büyüklüğünü ve acımasız aşağılamalarla hırpalanan, önlem olsun diye ya da belki de onları sefilliklerinden kurtarmak için toplum dışına itilmiş insanları gördüğümüzde, tüm bunlara tanık olduğumuzda, çoğunlukla geleneklerimizi, önyargılarımızı, kanunlarımızı ve ahlakımızı ayaklar altına alan bir varoluşa saygı duyması için neyin bize, bu insanlara emretme hakkını verdiğini anlayamayız.

Cezaları azaltarak ve intihar edenleri lanetleyerek intiharı önlemenin mümkün olduğu düşünüldü. Durumunu savunmak için artık hayatta olmayan insanları bu şekilde karalamanın ahlaksızlığı hakkında ne söylenebilir ki? Bu arada, bu talihsiz kişiler bunları pek de umursamazlar; ve eğer intihardan birisi suçlanacaksa, suçlanması gereken geride kalan insanlardır, çünkü bu güruh arasında intihar eden insan için uğruna hayatta kalmayı hak edecek bir kişi bile yoktur. Bu acımasız ve de çocukça yollar çöküntünün fısıldamalarına karşı başarılı

olabilir mi? Dünyadan kaçmak isteyen bir insan kendi cesedine yapılacak aşağılamaları umursar mı? O, bu aşağılamaları yalnızca yaşam adına bir diğer korkaklık eylemi olarak yorumlar. Bu nasıl bir toplum, insan milyonların ortasında en derin yalnızlığı yaşıyor; hiç kimse farkına varmadan dayanılmaz kendini öldürme arzusuyla kahrolabiliyor? Bu toplum toplum değildir, Rousseau'nun dediği gibi, vahşi hayvanların yaşadığı bir çöldür. Emniyet teşkilatındaki görevlerim sırasında sorumlu olduğum alanlardan biri de intiharlardı; birçok vakada insanları intihara sürükleyen nedenlerin önüne geçilip geçilemeyeceğini öğrenme isteğindeydim. Yoğun bir şekilde bu konu üzerinde çalıştım. Şu anki toplumsal düzenin bütünsel bir reformundan yoksun olan her girişimin beyhude olduğunu fark ettim. ['Anılar'ın yazarının savlarından çıkan bu sonuç Marx tarafından formüle edilmiştir –Bu cümle yerine Peuchet şöyle der : "herhangi bir kuramsal araştırma yapmadan, gerçekleri ortaya koymaya çalışacağım"]

"Baskıcı anababaların ve amirlerin kendilerine tabi olan kişilere kötü muamele etmelerinin, adaletsiz davranmalarının, gizli cezalandırmaların, sinirli, çok kolay heyecanlanan, derin duyguları olan tutkulu insanları ölüm arayışına sürükleyen çaresizliğin temel nedenleri arasında olduğunu keşfettim. Bu devrim [Fransız

Devrimi] yıkamadı tüm tiranlıkları ki; keyfi otoriteleri suçladığımız bu kötülükler sıradan ailelerde de varlığını sürdürmekte ve devrimlerdeki gibi krizlere neden olmakta.

Menfaatler ve mizaç arasındaki ilişkiler, bireyler arasındaki gerçek ilişkiler, daha en başından itibaren bizler tarafından yaratılmıştır ve intihar, yalnızca, her daim yeni hareketleri teşvik eden, bir çok savaşçının, kurbanlar arasında sayılmaktan bıktığı için ya da cellatlar arasında onurlu bir mevki işgal ettikleri düşüncesine isyan ederek, geri çekildiği evrensel toplumsal mücadelenin binbir belirtisinden yalnızca bir tanesidir. Eğer birkaç örnek istiyorsanız, bunları gerçek tutanaklardan aktaracağım.

1816 Temmuz'unda, bir terzi kızı, ahlaklı, iradeli, çalışkan genç bir kasapla nişanlanır, kasap güzel gelinine çok bağlıdır, kız da ona çok düşkündür. Genç kız da terzidir; kendisini tanıyan herkesin saygısını kazanmakta ve damadın ailesi tarafından içtenlikle sevilmektedir. Bu iyi insanlar, genç kızı gelinleri olarak kabul edecekleri günü çabuklaştırmak için hiç bir fırsatı kaçırmazlar; partiler verirler ve genç kız partilerin kraliçesi ve idolüdür.

Evlenme zamanı yaklaşır; iki aile arasında her şey ayarlanır ve anlaşmalar sonuçlandırılır. Nikahın kıyılmasından bir gün önce, genç kız ve ailesi damadın ailesi ile akşam yemeği yiyecek-

tir. Ancak önemsiz bir olay, beklenmedik bir biçimde bunun gerçekleşmesini engeller. Zengin müşterilerden gelen siparişler terziyi ve karısını evde çalışmak zorunda bırakır. Özürlerini bildirirler; ancak kasabın annesi, kendisiyle gitmesine izin verilmiş olan gelinini götürmek için gelir.

"İki önemli misafirin katılamamasına rağmen yemek oldukça eğlencelidir. Aileye dair birçok fıkraması anı anlatılır ki bu muhtemel evlilik bağını güçlendirir. İçkiler içilir, şarkılar söylenir; gelecek hakkında konuşulur. Hararetle iyi bir evliliğin güzelliklerinden bahsedilir. Yemek gece geç saatlere kadar sürer. Basitçe açıklanabilecek müsamahakârlıkla, genç adamın ailesi nişanlı çiftin duygularını sessizce paylaşmasını görmezden gelir. Elleri birbirini arar, aşk ve mahremiyet başlarını döndürür. Zaten evliliğin gerçekleştirildiği düşünüldüğünden genç çift utanılacak en ufak bir şeye neden olmaksızın gayet uzun bir zaman boyunca görüşmektedir. Damadın ailesinin duyguları, gecenin ilerleyen saatleri, büyüklerin hoşgörüsüyle serbestleşen karşılıklı ateşli arzular, her zaman böyle yemeklere hâkim olan sınırsız eğlence, tüm bunlar kendisini tebessümle ortaya koyan bir fırsatla birleşir ve şarap insanları coşturunca, tahmin edilebilecek bir sonuç ortaya çıkar. Işıklar söndüğünde, karanlıkta aşıklar yeniden buluşur-

lar. Herkes şüphelenilecek bir şey yokmuş gibi, farkında değilmiş gibi yapar. Mutluluktur onları saran burada, hiç dertleri yoktur.

Genç kız ailesinin yanına ancak ertesi sabah döner. Kızın kendisini suçlu hissetmemesinin kanıtı eve yalnız başına dönüğü gerçeğinde yatar. Kız sessizce kendi odasına girer ve üstünü değiştirmeye başlar; fakat kısa bir süre sonra ailesi onu fark eder, akabinde hiddetle kızlarına en utanç verici hakaretleri yağdırırlar ve aşağılarlar. Komşular buna tanıklık eder, rezaletin sınırı yoktur. Kızın iffeti nedeniyle çektiği acıyı ve sırrının rezilane biçimde ortaya dökülmesinin yarattığı şoku düşünün. Bu şaşkına dönmüş kız, ailesinin adını kötüye çıkardığını, hatalı olduğunu, aptallık ettiğini, itaatsizlik ettiğini kabul eder, ama boşu boşuna ailesine herşeyin eskisi gibi olacağını anlatmaya çalışır. Kızın iddiaları ve üzüntüsü terzi çifti sakinleştirmekte başarısız olur.

En korkak ve en tepkisiz insanlar, mutlak ailesel otoritelerini kullanabileceklerini fark ettiklerinde yatıştırılamaz bir öfkeye kapılırar. Bu otoritenin kötüye kullanımı, eskiden olduğu gibi, burjuva toplumunda da insanların ister istemez kendilerini alçaltmalarına neden olan bütün uysallık ve bağımlılıklarının bedelidir.

"Birdenbire kadın erkek işgüzarlar ortaya çıkar ve kargaşaya katılır. Bu tiksindirici sahneden kaynaklanan utanç duygusu, genç kızın kendi

* Melez, Avrupalı olup Karayip adalarında doğup yaşayan kimse.

yaşamına son verme kararı almasına neden olur. Çirkef ve küfürbaz komşular güruhunun arasından koşarak aşağı kata iner; gözleri delilikle bulutlanmıştır, "Seine nehrine seğirtir ve kendini nehre atar. Kayıkçılar kızı sudan çıkartır, kız ölmüştür ve üzerinde hala gece giydiği tuvalet vardır. Tabii ki, ilkin kıza hakaretler yağdıranlar şimdi ailesini suçlamaktadır; bu felaket onların boş ruhlarını korkutmuştur. Birkaç gün sonra kızın anne ve babası polisin emanetinde bulunan, kızın müstakbel kayınpederinin hediyesi olan boynundaki altın zinciri, gümüş saati ve diğer küçük çeşitli mücevheratı almak için polis merkezine geldiler. Ben bu insanları aptallık ve barbarlıkları yüzünden hiddetle azarlama hatasına düşmedim. Bencil önyargılarını ve aşağı tüccar sınıfına hakim olan kendilerine has dini inançlarını göz önünde bulundurarak, bu çılgın insanlara Tanrıya hesap vermek zorunda kalacaklarını söylemenin onlar üzerinde çok az etki yapacağını düşündüm. "Onları bana getiren şey hatırası olan iki üç parça eşyaya sahip olma arzusu değil, açgözlülükleriydi; ve kendi açgözlülükleri ile onları cezalandırabileceğimi düşündüm. Kızlarının mücevherleri üzerinde hak iddia ediyorlardı, mücevherleri onlara vermeyi reddettim; yasa gereği eşyaları muhafaza eden ofisten bu eşyaların teslim edilmesi için ihtiyaç duyacakları belgele-

ri sakladım. Bu görevde olduğum süre boyunca taleplerini hep boşa çıkardım, aşağılamalarına meydan okumaktan keyif aldım.

"Aynı yıl, Martinique'in en zengin ailelerinden birinden olan çekici genç bir kreol* ofisime geldi. Bu genç kreol, genç bir kadının, yengesinin cesedini, cesedi almayı talep eden kişiye, kendi ağabeyine yani ölmüş kadının kocasına, teslim etmeye kesinlikle razı olmadı. Kadın suya atlayarak intihar etmişti. Bu en yaygın intihar türüdür. Kadının cesedi, cesetleri kaldırmakla görevlendirilmiş polis memurları tarafından Grève d'Argenteuil civarlarında bulunmuştu. En karanlık umutsuzlukta bile kadınlara has yaygın iffet içgüdüsüyle, boğulan kadın eteğinin ucunu açılmasın diye dikkatli bir şekilde ayaklarına sarmıştı. Bu iffetli önlem, kadının intihar ettiğini şüpheye yer bırakmadan kanıtlamaktaydı. Kadın bulunur bulunmaz morga götürülür. Güzelliği, gençliği, lüks giysileri bu felaketin nedeni konusunda binlerce söylentiye yol açar. Onu ilk teşhis eden kişinin, kocasının, üzüntüsü sonsuzdur, en azından bana söylendiği kadarıyla, bu felaketi algılayamamıştır. Şahsen onu daha önce görmemiştim. Kreol'e kocanın taleplerinin tüm diğerlerine göre öncelikli olduğunu söyledim; adam talihsiz karısı için şimdiden görkemli bir mezar taşı diktirmişti. Öfkeden köpürmüş, oradan oraya koştu-

rarak "onu öldürdükten sonra, canavar!" diye bağırmıştı kreol.

Bu genç adamın heyecan ve umutsuzluğundan, ricasının kabul edilmesi için ısrarcı yalvarmalarından, gözyaşlarından, kadına aşık olduğu sonucuna vardım ve bunu ona söyledim. Adam aşkını itiraf etti; ama tüm içtenliğiyle yengesinin bunu hiçbir zaman öğrenmemiş olduğuna yemin etti. Bu onu sanık sandalyesine oturmak zorunda bıraksa bile, sadece yengesinin adını lekelememek için kardeşinin barbarlıklarını gün ışığına çıkarmak istedi, ki onun intiharı halk arasında, böyle durumlarda hep yaşandığı gibi, gizli bir aşk macerası olarak anılacaktı. Desteğim için bana yalvardı. Onun kırık dökük, tutkulu açıklamalarından çıkardığım sonuç şu idi: Monsieur de M.... ağabeyi, zengin bir sanat uzmanı, lüksün ve yüksek sosyetenin bir dostuydu, yaklaşık bir yıl önce bu genç bayanla evlenmişti, görünüşe göre sevgileri karşılıklıydı; onlar görebileceğiniz en güzel çiftti. Evlilikten sonra genç adamın bünyesinde, birdenbire şiddetli, muhtemelen kalıtımsal bir kan hastalığı ortaya çıktı. Eski yakışıklı görünüşüyle ve zarif endamıyla, bir mükemmellik abidesi olmasıyla, emsalsiz, kusursuz yapısıyla gururlanan bu adam aniden tahribatlarına karşı bilimin çaresiz olduğu, bilinmeyen bir illetin kurbanı oldu, tepeden tırnağa çok korkunç bir şekilde çirkin-

leşti. Saçları döküldü, beli büküldü. Onun özsevisi bu gerçeği reddetmeye çalıştıysa da, gün be gün zayıflaması ve kırışıkları onu, en azından diğerleri için, fark edilir şekilde değiştirdi. Ancak bütün bunlar onun yatağa düşmesine neden olmadı; onun çelik iradesi bu hastalığın saldırılarına karşı zafer kazanmış gibi göründü. Adam kendi yıkımını feci şekilde yaşadı. Bedeni bir enkaza döndü, ancak ruhu ayakta kaldı. Ziyafetler vermeye, av partilerine başkanlık etmeye ve karakterinin ve doğasının kanunu gibi görünen zengin ve görkemli yaşam tarzını sürdürmeye devam etti. Fakat atıyla gezmeye çıktığında yaşadığı aşağılanmalar, alaylar, sokak çocuklarının ve öğrencilerin sataşmaları, kaba ve alaycı gülüşler, bayanlara karşı centilmen davranışlarda ısrar ederek kendini alaylara maruz bıraktığı sayısız durumla ilgili arkadaşlarının endişeli uyarıları, sonunda onun yanılsamasını parçaladı ve kendisine karşı daha dikkatli davranmasını sağladı. Çirkinliğini ve bedensel sakatlığını kabul eder etmez, bunun bilincine varır varmaz, içi acıyla doldu; kederlendi. Karısını partilere, balolara, konserlere götürmeye daha az düşkün gibi göründü; kır evine kaçıp gitti; bütün davetlere bir son verdi; binlerce bahane bulup insanlardan kaçtı; gururu nedeniyle kendi üstünlüğüne inandığı için hoş görebilmiş olduğu arkadaşlarının karısına etti-

ği iltifatlar artık onu kıskanç, şüpheci ve zalim yaptı. Onu ziyaret etmekte ısrar eden herkesin, son gururu ve son tesellisi olan karısının kalbini fethetmedeki kesin kararlılıklarını sezinledi. Bu sıralarda, kreol, başarısı Bourbonların Fransa krallığına yeniden getirilmesine yarayacak gibi görünen bir iş nedeniyle, Martinique'den geldi. Yengesi onu içtenlikle karşıladı, kadının yaşamak zorunda kaldığı sayısız ilişkiler enkazında yeni gelen bu kişi, ağabeyinin unvanı sayesinde doğal olarak Monsieur de M.. olarak adlandırılma avantajına sahipti. Kreol, hem ağabeyinin arkadaşlarıyla giriştiği tartışmalar sonucunda, hem de ziyaretçilerin gözünü korkutan ve evi terk etmesine neden olan bir sürü olay yüzünden ev halkını saracak olan yalnızlığı önceden gördü. Onu da kıskanç yapan aşk güdüsünün açıkça farkında olmadan, kreol bu tecrit tedbirlerini onayladı ve öğütleriyle bu tedbirleri destekledi. Monsieur de M..... işi, Passy'de güzel bir eve tümüyle kapanmaya dek vardırdı. Ev kısa süre sonra bir çöle dönüştü. Kıskançlık, ne ile ilişkilendirileceği bilinmediği zaman, en ufak şeylerden beslenir; kendine karşı döner ve yaratıcı olur; her şey onu kuvvetlendirmeye hizmet eder. Belki de genç kadın yaşının zevklerini arzuladı. Duvarlar komşu evlerdeki bakışlara engel oldu; panjurlar sabahtan akşama dek kapalıydı."

Talihsiz kadın katlanılmaz bir köleliğe mahkum edildi ve bu köleliği dayatan Monseur de M..'den başkası değildi. Üstelik bunu bir yanda medeni kanuna ve mülkiyet hakkına, bir yandan da aşkı sevgililerin özgür duygularından koparan ve cimrinin hazinesine yaptığı gibi kıskanç kocaya karısını kilit altında tutma izni veren toplumsal şartlara dayandırmıştı; çünkü kadın, sadece adamın mülkiyetinin bir parçasıydı.

"Gece Monseieur de M... silahlı bir şekilde, köpekleriyle birlikte sinsi sinsi evin etrafında dolaştı. Kumda izler gördüğünü zannetti ve bahçıvan tarafından yeri değiştirilmiş olan bir merdiven yüzünden garip şüphelere kapıldı. Nerdeyse 60'ında ayyaşın biri olan bahçıvanı bahçe kapısına nöbetçi olarak dikmişti. Tecrit edilmiş bir ruh aşırılıkta sınır tanımaz, işi saçmalamaya kadar vardırır. Bütün bunlardaki masum suç ortağı olan diğer erkek kardeş, gün be gün gözetim altında tutulan, aşağılanan, güçlü ve mutlu bir hayal gücünü oyalayacak her şeyden mahrum bırakılan, özgür ve neşeliyken umutsuz ve kederli olan bu genç kadının mutsuzlaşmasına yardımcı olduğunu nihayet anladı. Kadın ağlamıştı, gözyaşlarını gizlemesine rağmen izleri görülebiliyordu. Kreolun vicdanı sızlıyordu. Kreol sahip olduğu kaçamak aşk duygularından kaynaklanan hatası yüzünden af dilemek için yengesine niyetini açıkça söylemeye kesinlikle kararlıydı, bir sabah bu Mahkumun zaman za-

man temiz hava almak ve çiçekleriyle ilgilenmek için gittiği küçük ağaçlıklı mesire yerine süzüldü. Bu durumu, kıskanç kocasının bakışlarının üzerinde olduğunu bildiğinden, faydalandığı çok kısıtlı bir özgürlük olarak ele almalıyız. Kayınbiraderini gördüğünde, onunla ilk defa beklenmedik bir şekilde yüz yüze geldiğinde, genç kadın çok büyük bir korkuya kapıldı. Ellerini ovuşturdu. Korkuyla 'git buradan, Tanrı aşkına git!' diye bağırdı ona.

"Ve aslında, Monsieur de M.... birdenbire ortaya çıktığında, güç bela seraya saklanabilecek zamanı bulabildi.' Kreol bağrışları duydu, dinlemeye çalıştı; kalbinin atışı, onun gizlenmesiyle ilgili olan açıklamanın en küçük kelimesini bile duymasını engelledi, kocası bunu anlarsa, trajik bir sonuç ortaya çıkabilirdi. Bu olay ka yınbiraderi daha da cesaretlendirdi; bundan böyle bir kurbanın koruyucusu olma ihtiyacını hissetti. Aşkının bütün kısıtlamalarından kurtulmaya karar verdi. Aşk her türlü fedakarlığı gerektirir, ama aşkından vazgeçme fedakarlığı ancak bir korkağa yakışır. Ağabeyiyle açıkça konuşmaya hazır olmak, ona kendini anlatmak ve her şeyi söylemek için ağabeyini ziyaret etmeye devam etti. Monsiuer de M...'nin ondan hiçbir şüphesi yoktu, ama kardeşinin ısrarları onda şüphe uyandırmaya başladı. Monseur de M..., bu ilginin nedenlerini tam olarak anlaya-

mamıştı, ancak işin nereye varacağını hissederek, onlardan kuşkulanmaya başladı. İnsanlar Passy'deki evin kapısını boşu boşuna çalarken, Kreol bir süre sonra, ağabeyinin, aslında iddia ettiği gibi, çevresinde olan bitene çok da ilgisiz olmadığını gördü. Bir çilingir çırağı ona, ustasının Monsieur de M... için yapmış olduğu anahtarların bir kopyasını yaptı. On günlük bir aradan sonra, yüreği korkuyla dolan, en çılgın hayallerle kıvranan kreol, gece duvarları tırmandı, ana avlunun önündeki çitin parmaklıklarından birini parçaladı, bir merdivenle çatıya ulaştı ve tahliye borusundan kayarak kilerin penceresinden aşağıya ulaştı. Şiddetli bağrışmalar onu, cam bir kapı boyunca fark edilmeden sürünmek zorunda bırakmıştı. Gördükleri yüreğini parçaladı. Cumbada bir lambanın ışığı parlıyordu. Yatakodasının perdesinin arkasında, Monsieur de M... saçı başı birbirine karışmış ve öfkeden yüzü kızarmış, odayı terk etmeye cesaret edemediği, ama yavaş yavaş kendisini ondan uzaklaştırmaya çalışan yataktaki karısının yanına yarı çıplak çömelmiş, en acıtıcı suçlamalarla karısının üzerine gidiyordu ve onu paramparça etmeye hazır bir kaplan gibiydi. 'Evet' dedi kadına, 'ben çirkinim, ben bir canavarım ve bunu çok iyi biliyorum, korkutuyorum seni. Benden kurtulmayı istiyorsun, çünkü beni görmek sana acı veriyor. Seni özgür kılacak anı ar-

zuluyorsun. Ve sakın bana bunun aksini söyleme, korkundan ve karşı çıkışından belli ne düşündüğün. Değersiz gülüşümden utanırsın, içinden isyan edersin bana. Birer birer dakikaların geçişini saydığına şüphe yok, ta ki zayıflıklarımla ve varlığımla daha fazla senin canını sıkamayacağım güne dek. Yeter! Bana benzemeni, çirkinleşmeni isteyecek kadar korkunç arzuların esiri oldum, böylece artık beni tanımış olma talihsizliği yüzünden sevgililerle kendini teselli edemezdin. Kıracağım bu evdeki bütün aynaları, böylece bu tezatlık yüzünden beni küçük göremeyecekler ve senin gururunu okşayamayacaklar. Sırf herkesin seni benden nasıl nefret etmeye sürüklediğini göresin diye, belki de seni, sokağa çıkarmalıyım ya da dışarı çıkmana izin vermeliyim. Yoo, hayır, beni öldürmeden bu evi terk edemeyeceksin. Öldür beni, hadi her gün içimi kemiren bu şeyi benden önce yap!' Ve bu vahşi, bağırarak, dişlerini gıcırdatarak, ağzından köpükler saçarak, deliliğin binlerce belirtisiyle ve öfkeyle dövünerek en şefkatli okşamaları ve en acıklı yalvarışları boşa giden bu talihsiz kadının yanına, yatağın üzerine yuvarlandı. Sonunda kadın onu sakinleştirdi. Hiç şüphesiz, sevginin yerini acıma almıştı; fakat yüzüne bakılmaya korkulan, hiddeti nedeniyle neredeyse bütün enerjisi tükenen bu adam için, yeterli değildi bu. Kreolun kanını

donduran bu sahnenin sonucu ise uzun bir depresyon nöbetiydi. Heyecandan titredi ve talihsiz kadını bu ölümcül ıstıraptan kurtarmak için kime koşacağını bilemedi. Görünüşe göre bu sahne her gün tekrarlanıyordu; devamındaki nöbetler için Madam de M. işkencecisini bir parça sakinleştirmek amacıyla hazırlanmış ilaçları kullanıyordu.

"O dönemde Paris'te Monsieur de M. ailesinin tek temsilcisi kreol idi. Yukarıdaki gibi durumlarda insan yargı sürecinin yavaşlığına ve hiçbir şeyin onları özenle ayarlanmış rutinlerinden saptıramayacağı yasaların duygusuzluğuna lanet okumak ister, özellikle de sorun sadece bir kadınla, kanun yapıcının en az güvence verdiği bir varlıkla, ilgili olduğunda. Yalnızca, tutuklama yetkisi -aşırı bir tedbir- bu deliliğe tanık olmuş kişinin çok iyi bir şekilde olacakları önceden sezdiği bu felaketi önlemiş olacaktı. Bununla birlikte, zenginliği çok büyük fedakarlıklar yapmasına ve riskli durumlarda sorumluluktan korkmamasına olanak verdiğinden, her şeyi riske atmayı, bütün sonuçları üstlenmeyi göze aldı. Kendisi gibi kararlı olan arkadaşlarının arasında bazı doktorlar, bu delilik nöbetlerini teşhis etmek ve güç kullanarak bu karı kocayı ayırmak için çoktan Monsieur de M'nin evine giriş izni elde etmek için hazırlanmaya başlamışlardı, intiharın gerçekleşmesi bu gecik-

miş hazırlıkları haklı çıkardı ve soruna son noktayı koydu.

"Elbette, sözün ruhunu yazıya hapsetmeyenler için bu intihar adamın işlediği hainee bir cinayetti; fakat aynı zamanda sıradışı bir kıskançlık nöbetinin sonucuydu. Kıskanç adamların köleye ihtiyacı vardır, kıskanç adam sevebilir, ama hissettiği aşk sadece kıskançlığın bir kopyasıdır; bütün bunlardan da öte kıskanç adam bir özel mülk sahibidir [Marx bu cümleyi, Peuchet'nun anlattığı başka bir intihar vakasından almıştır]. Kreolun, nafile ve tehlikeli, hepsinden de öte sevdiği kişinin anısına leke sürecek bir skandala neden olmasını engelledim, çünkü işi gücü olmayan insanlar kocasının erkek kardeşiyle zina etmekle suçlayacaktı bu kurbanı. Cenaze törenine katıldım. Hiç kimse gerçeği bilmiyordu, sadece kocanın erkek kardeşi yani kreol ve ben biliyorduk. Bu intiharla ilgili yüz kızartıcı söylentiler duydum etrafta ve söylentileri çıkaranlardan nefret ettim. İnsanların bu sahte üzüntüsüne ve kirli imalarına yakından tanık olunca utanıyor insan. Yalnızlaşmış insanlar kadar çok, görgüsüz ve hayli yoz olan fikirler vardır, çünkü bu insanların her biri kendine yabancıdır ve herkes birbirine yabancıdır [Marx bu cümleyi, Peuchet'nun anlattığı başka bir intihar vakasından almıştır, Marx çeviriye özgür bir yorum getirir ve sonuç olarak şu keli-

meleri ekler: "çünkü her biri kendine yabancıdır ve herkes birbirine yabancıdır"]. Bu arada, benzeri vakaların yaşanmadığı birkaç hafta geçti. Aynı yıl çocuklarının ilişkilerine razı olmayan anne babaların neden olduğu ve kızın da erkeğin de kendilerini tabancayla vurmalarıyla noktalanan yasak bir aşk ilişkisini kayıtlarıma geçirdim.

"Ayrıca, haksızlığa uğramaları nedeniyle, üstesinden gelemedikleri bir melankoliye düşmüş, hayatlarının baharında gücü tükenmiş, görmüş geçirmiş erkeklerin intiharlarını da kaydettim.

"Birçok insan, hiçbir yararı olmayan reçetelerin uzun ve lüzumsuz işkencesinden sonra, tıbbın onları hasalıklarından kurtarabilecek yetenekte olmadığı inancıyla yaşamlarını sonlandırır.

Birisi, ünlü yazarların alıntılarından ve gösterişli bir edayla kendi ölümlerine hazırlanan umutsuz insanların yazdığı şiirlerden oluşan olağanüstü bir derleme hazırlayabilir. Ölüm kararını takip eden o muhteşem soğukkanlılık anında, eğitimden yoksun sınıflar arasında bile, insanın ta içinden kopup gelen azgın bir coşku akar kağıda. Derinliklerinde kayboldukları bu kurban etmeye iyiden iyiye kendilerini hazırlarlarken, tüm güçleriyle samimi ve kendilerini yansıtan kelimeler bulmaya çabalarlar.

"Arşivlerde unutulmuş bu şiirlerden bazıları şaheser niteliğindedir. Ruhunu tümüyle kendi

işine kaptırmış ve dini imanı para olmuş sıkıcı bir burjuva için, belki de tüm bunlar oldukça romantiktir ve çekilen tüm bu acıları anlayamadığından reddeder alaycı bir gülüşle: oysaki şaşırtmaz bizi onun bu küçümseyişi."

Başka ne bekleyebilir ki insan bu paragözlerden, gün be gün, saat saat, parça parça kendilerini, kendi insani doğalarını katledenlerden!

"İnanmış ve eğitimli gibi gözüken bu iyi insanlar için ne demeli ki, oysa ta kendileridir bu pisliği yansıtan. Şüphesiz, bu süprüntülerin toplu intiharının yıkacağı bu dünyadaki ayrıcalıklı sınıfların umurunda olsa, bu sefil şeytanların yaşama tahammül etmelerinin büyük bir önemi olurdu, ama aşağılamalardan, alaylardan, süslü sözlerden başka, bu sınıfın varlığını katlanılır kılacak araçlar var mıdır? Dahası, kendilerini harap eden ve darağacı yoluyla intihar etmeyi tercih etmeyen, ölmeleri beklenen, bu zavallıların ruhunda belli bir büyüklük olmalıdır. Elbette, ekonomimiz ne kadar gelişirse, sefillerin bu soylu intiharları o kadar azalır. Bilinçli düşmanlık bunların yerini alır ve sefiller düşüncesiz bir şekilde hırsızlık ve cinayet riskini göze alır. Ölüm cezasına çarptırılmak iş bulmaktan daha kolaydır.

Polis arşivlerini karıştırırken intihar listesinde yalnızca tek bir korkarlık vakasına rastladım. O

da, düellodan kaçmak için kendini öldüren, Wilfrid Ramsay adında genç bir Amerikalıydı.
İntihara yol açan çeşitli nedenlerin sınıflandırılması, toplumumuzun gerçek eksikliklerinin sınıflandırılması olacaktır. Biri kendini öldürür, çünkü dalavereciler buluşunu çalmıştır, ya da başka bir olayda mucit, kendini adamak zorunda olduğu uzun bilimsel araştırmalar yüzünden, bir patent bile alamayacak kadar korkunç bir yoksulluğun içine düşer. Bir diğeri oldukça büyük masraflardan ve bu arada da iktisadi hayata hâkim grupların hiçbir şekilde umursamadığı ve de çok yaygın olan parasal sıkıntılar yüzünden açılan onur kırıcı hukuki davalardan kaçmak için kendini öldürür. Bir başkası da, aramızda keyfine göre iş verenlerin cimriliği ve aşağılamaları altında uzun süre inledikten sonra kendini öldürür, çünkü iş bulamamıştır.
Bir gün doktorun biri, kendisini sebebi olmakla suçladığı bir ölümle ilgili bilgi almak için bana geldi.
Bir akşam, yaşadığı yere, Belleville'e dönerken, karanlıkta, kendi evinin civarındaki dar bir sokakta, başı örtülü bir kadın durdurur onu. Kadın titrek bir sesle kendisini dinlemesi için yalvarır. Biraz uzakta simasını seçemediği biri, bir aşağı bir yukarı yürümektedir. Bir adam kadını takip etmektedir. Kadın "bayım, ben hamileyim ve bu anlaşılırsa bütün itibarımı kaybede-

ceğim" der doktora. Ailem de, konu komşu da onurlu insanlar da merhamet göstermeyecektir bana. Güvenine ihanet ettiğim bu kadın da aklını yitirecek ve şüphesiz kocasından da boşanacaktır. Yaptıklarımın doğru olduğunu iddia etmiyorum. Ben bir skandalın tam ortasındayım ve bu skandalın duyulmasını engelleyecek tek şey de benim ölümümdür. Kendimi öldürmek istedim, ama insanlar yaşamamı istiyor. Bana senin merhametli biri olduğun söylendi ve bu beni sizin bir çocuğun öldürülmesinde suç ortağı olmayı istemeyeceğinize ikna etti, bu çocuk henüz dünyaya gelmemiş olsa bile. Görüyorsunuz, bu bir kürtaj sorunu. Ben en ayıplanacak suç olarak kabul ettiğim bir şey için basitçe yalvararak küçültmeyeceğim kendimi. Sadece çevremdeki insanların yakarışlarına boyun eğdiğim için geldim size; çünkü nasıl öleceğini biliyorum. Ölümü kendim çağıracağım ve bunun için kimseye ihtiyacım yok benim. Biri bahçe sulamaktan keyif alıyormuş gibi yapabilir; bunun için tahta takunyalar giyebilir; her gün su taşıdığı kaygan bir zemini seçebilir; bir kuyunun derinliklerinde kaybolmayı planlayabilir; ve insanlar bunun "kaza" olduğunu söyleyecektir. Olacakları görüyorum bayım. Keşke tüm kalbimle çekip gitmek isteğim anın ertesi sabahı olsa. Herşey önceden planlandı ve bu plana göre gerçekleştirilecek.

Sana bunu anlatmam söylendi bana. Sen sadece bir karar vereceksin, bir cinayet mi işlenecek, yoksa iki cinayet mi. Yemin ederim ki, cesaretsizliğim yüzünden, kayıtsız şartsız senin kararına biat edeceğim. Ver kararını!'

"'Bu seçim', diye devam etti doktor, 'dehşete düşürdü beni. Kadının sesi pürüzsüz ve ahenkliydi; elime aldığım elleri, güzel ve narindi; umutsuzluk içinde bile açık sözlü ve kararlı oluşu mükemmel bir ruhun göstergesiydi. Fakat beni gerçekten korkutan bir nokta vardı bu olayda; binlerce vakada, zor doğumlarda, örneğin, cerrahın annenin veya çocuğun yaşamını kurtarma arasında seçim yaptığı durumlarda karar veren cerrah olmasına rağmen, tereddüt etmeden keyfiyetle kararını veren ya politika ya da insanlıktır'.

'Yurtdışına kaç' dedim. 'İmkansız' dedi, 'izin vermez buna.'

'Tedbirli ol.'

'Yapamam, arkadaşlığına ihanet ettiğim kadınla aynı evde yaşıyoruz.' 'O kadın akrabanız mı?' 'Daha fazlasını söyleyemem.'

"Bu kadını intihardan ya da suçtan kurtarmak için ya da bana ihtiyacı kalmadan bu çıkmazdan kurtulabilsin diye canımı bile vermeliydim" diye sürdürdü konuşmasını doktor. Kendimi barbarlıkla suçladım, çünkü bir cinayete suç ortağı olmaktan korktum. Mücadele kor-

kunçtu. Sonra şeytan bana, sadece biri ölmeyi istediği için öldürmez ki kendini, diye fısıldadı; eğer kötülük yapma güçleri ellerinden alınırsa, bu uysal kişiler yanlış yapmaktan alıkonulabilirler. Parmaklarıyla oynadığı nakışların kalitesinden ve güzel konuşmasından belliydi zengin olduğu. Zenginlere daha az merhamet göstermek zorunda olduğumuza inanırız; o zamana kadar bu konuya değinilmemiş olmasına rağmen, ki bu nezaket göstergelerinden biriydi ve karakterimin saygı gördüğünün kanıtıydı, gururum altınla ayartılma düşüncesine karşı çıktı. Cevabım 'hayır'dı; kadın hızla uzaklaştı; at arabasının gürültüsünü duyunca yaptığım şeyi artık düzeltemeyeceğimi anladım.

" 'On beş gün sonra gazeteler bu sır perdesini aralamamı sağladı. Paris'li bir bankacının, en fazla 18'inde olan genç yeğeni, annesi öldüğünden beri gözünün önünden ayırmayan teyzesinin çok sevdiği ve vesayeti altında tuttuğu bu kız, Villemomble'da, vasisinin bölgesinde, ayağı kayarak dereye düşmüş ve boğulmuştu. Vasisi teselli edilemeyecek kadar üzgündü; bu mevkiye sahip olan enişte, bu ödlek baştan çıkarıcı, dünyanın önünde acısını böyle açığa çıkarabilirdi.'

"İnsan, daha iyi bir şey isteği için, özel hayatın kötülüklerine karşı intiharın en son çare olduğunu anlıyor.

"İşten atılmalardan, işin reddedilmesinden veya maaşta ani bir düşüşten kaynaklanan intiharların daha sık olduğunu gördüm; çünkü bunlar yüzünden aileler artık geçinecek parayı temin edemez, birçoğu kıt kanaat yaşar.

"Kraliyet sarayındaki muhafızların sayılarının azaltıldığı dönemde, iyi bir adam bile pek de umursanmadan diğerleri gibi işten çıkarıldı. Nüfuzunun olmaması ve yaşı yüzünden orduya dönmesi imkansızdı; yeterli bilgisinin olmadığı için fabrikalarda da bir iş bulamadı. Devlet memurluğuna girmeye çalıştı; ama her yerde olduğu gibi burada da oldukça fazla olan rakipleri önünü tıkadı. Umutsuz kederlere düştü ve kendini öldürdü. Cebinde, içinde bulunduğu durumu anlatan, bir mektup bulundu. Karısı fakir bir terziydi; 16 ve 18 yaşlarında olan iki kızı anneleriyle çalışıyordu. Tarnau, intihar eden kişi, arkasında bıraktığı mektupta, 'artık ailesine bir faydası olmadığı, karısı ve çocukları üzerinde yükten başka bir şey olmadığından, yapması gereken şeyin onları bu fazlalıktan kurtarmak için yaşamına son vermeyi düşündüğünü yazıyordu. Çocukları için Angouleme düşesini öneriyordu; iyiliğiyle prensesin birçok umutsuza derman olduğunu sanıyordu.' Angles'nin emniyet müdürüne bir rapor yazdım ve gerekli formaliteler tamamlandığında düşes, bu talihsiz Tarnau ailesine 600 frank gönderdi.

Acıklı bir yardım aslında, böyle bir kayıptan sonra. Fakat tek bir aile nasıl bütün yoksullara yardım edebilir, her şey hesap edildiğinde bile, şu anki durumuyla Fransa'nın tümü onları besleyemez. Bütün ulusumuz dindar olsa bile, zenginlerin iyiliği yeterli değildir, ki bunun konumuzla da bir ilgisi yok. İntihar en içinden çıkılmaz sorunları çözer, geri kalanını da idam sehpası. Gelir kaynakları ve gerçek zenginliğin sadece tarım ve sanayideki genel sistemimizin yeniden düzenlemesinden elde edilebileceğine inanılır. Kağıt üzerinde, anayasaları, her vatandaşın eğitim ve çalışma hakkını ve hepsinden öte asgari geçim parasını açıklamak kolaydır. Ama bu cömert talepleri yazıya dökmek yeterli değildir, asıl iş bu özgür düşüncelerin somut ve akıllıca işleyen kurumlarda başarılı sonuçlar vermesini sağlamaktır.

"Bu coşku dolu dünya, putperestlik, muhteşem yaratılar ortaya çıkardı; modern özgürlük rakibinin arkasında mı kalacak? Gücün bu iki muhteşem öğesini kim birbiriyle kaynaştıracak?

Bitirirken, Peuchet'nun Paris'teki intiharlar üzerine olan tablolarından birini vereceğiz.

Peuchet'nun verdiği başka bir tablodan 1817'den 1824'e kadar Paris'te 2808 intihar vakasının yaşandığını öğrendik. Aslında, elbette, gerçek sayı bundan daha da fazlaydı. Özellikle, cesetleri morgda teşhir edilen boğulmuş insanlar

göz önüne alındığında, bu vakaların intihar olup olmadığını anlamak, yalnızca çok azı için mümkündü.

İntihar Tablosu, Paris 1824

Yılın ilk yarısındaki sayı	198
Yılın ikinci yarısındaki sayı	173
Toplam	371
İntihar teşebbüsü başarısız olanlar	125
İntihar sonucu yaşamını yitirenler	246
Erkekler	239
Bayanlar	132
Evli olmayanlar	207
Evli olanlar	164
İntihar Yöntemleri	
Yüksek bir yerden atlayarak	47
Kendini asarak	38
Kesici aletlerle	40
Ateşli silahlarla	42
Zehir içerek	28
Dumandan zehirlenerek	61
Suda boğulma	115
İntihara İten Nedenler	
Tutkulu aşk, aile içi anlaşmazlıklar ve keder	71
Hastalık, yaşamdan bıkmak, delilik	128
Ahlakdışı davranış, kumar, şans oyunları, suçlanma ve cezalandırılma korkusu	53
Sefalet, yoksulluk, mevki kaybı, iş kaybı	59
Bilinmeyen	60